

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Igor Zgoliński

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **E. K.**

skazanej z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 2 sierpnia 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Apelacyjnego w B.

z dnia 24 lutego 2022 r., sygn. akt II AKa 203/21

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w B.

z dnia 10 czerwca 2021 r., sygn. akt III K 14/21

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę E.K. przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w B. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sygn. akt IV KK 571/22

E. K. została oskarżona o to, że:

1. w dniu 16 września 2020 r. w B. na ul. (...) posługując się nożem

doprowadziła K. B. do stanu bezbronności, a następnie dokonała kradzieży mienia w postaci pieniędzy w kwocie 1000 zł, telefonu komórkowego H. o wartości 300 zł oraz dokumentu tożsamości w postaci dowodu osobistego, dwóch kart płatniczych wystawionych na nazwisko pokrzywdzonego oraz należącego do niego prawa jazdy, tj. o popełnienie czynu z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

2. w dniu 16 września 2020 r. w B. przy ul. (...) działając wspólnie i w porozumieniu z A. M. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, przykładając K. B. nóż do twarzy, a A. M. szczując pokrzywdzonego psem rasy A. usiłowała doprowadzić ww. mężczyznę do rozporządzenia własnym mieniem poprzez przekazanie jej kwoty 10.000 zł w zamian za nieopublikowanie kompromitujących zdjęć pokrzywdzonego, jednakże zamierzonego celu nie osiągnęła z uwagi na postawę pokrzywdzonego, tj. o popełnienie czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k.,

3. w dniu 16 września 2020 r. w mieszkaniu znajdującym się w B. przy ul. (...), wbrew przepisom ustawy posiadała środek odurzający w postaci ziela konopi innych niż włókniste o wadze nie większej niż 0,16 grama, tj. o popełnienie czynu z art. 62 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z 10 czerwca 2021 r., sygn. akt III K 14/21, uznał E. K. za winną popełnienia zarzucanego jej w pkt. I czynu z tym, że uzupełnił kwalifikację tego czynu o art. 275 § 1 k.k., za co wymierzył oskarżonej karę 3 lat pozbawienia wolności (pkt 1); uznał oskarżoną za winną popełnienia zarzucanego jej w pkt. II czynu, za co wymierzył jej karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 2), a nadto uznał ją za winną popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt. III, za co wymierzył jej karę 1 miesiąca pozbawienia wolności (pkt 3). Na mocy art. 85 k.k., art. 85a k.k., art. 86 § 1 k.k. Sąd ten wymierzył E. K. łączną karę 3 lat pozbawienia wolności (pkt 4), na poczet której zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonej w sprawie (pkt 7), a także rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu (pkt 11).

Apelacje od wyroku Sądu I instancji wnieśli prokurator i obrońca oskarżonej. Prokurator zaskarżył ten wyrok na niekorzyść E. K. zarzucając rażącą obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 86 § 1 k.k., zgodnie z dyspozycją którego sąd

orzeka karę łączną w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa, poprzez orzeczenie wobec oskarżonej E. K. kary łącznej na zasadzie absorpcji w wymiarze 3 lat pozbawienia wolności w sytuacji, gdy najwyższa z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa wynosi 3 lata pozbawienia wolności.

Obrońca oskarżonej zaskarżył wyrok w całości zarzucając:

1. (co do czynu z pkt. I)
1. obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia w postaci naruszenia art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów, dokonanej z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, w postaci:
 1. nieprawidłowej oceny wyjaśnień oskarżonej E. K. i stwierdzenia, że wyjaśnienia oskarżonej nie są wiarygodne, bowiem przeczą im zasady logiki i doświadczenia życiowego, podczas gdy wyjaśnienia oskarżonej były spójne i logiczne od pierwszego przesłuchania w dniu 17 września 2020 r. w postępowaniu przygotowawczym;
 2. nieprawidłowej oceny zeznań pokrzywdzonego K. B. poprzez danie zeznaniom pokrzywdzonego pełnej wiary, podczas gdy pokrzywdzony zmieniał wersje wydarzeń podczas składania zeznań w postępowaniu przygotowawczym, jak również w postępowaniu przed Sądem, zaś rozbieżności tłumaczył „wstydem” z powodu charakteru spotkania z oskarżoną, mimo iż został pouczone o odpowiedzialności z tytułu składania fałszywych zeznań, zaś w szczególności na rozprawie w dniu 28 maja 2021 r. przedstawił wersję wydarzeń prowadzącą do konkluzji, iż oskarżona *de facto* nie popełniła czynu I. zarzucanego jej aktem oskarżenia, bowiem nie dokonała rozboju na pokrzywdzonym;
 3. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci uznania, że oskarżona swoim zachowaniem spełniła przesłanki przestępstwa określonego w art. 280 § 2 k.k., podczas gdy oskarżona posłużyła się nożem nie w celu dokonania kradzieży na pokrzywdzonym, w chwili kiedy posłużyła się nożem nie miała

zamiaru dokonania kradzieży, fakt powyższy został również przyznany przez pokrzywdzonego na rozprawie w dniu 28 maja 2021 r.; nadto pokrzywdzony przyznał, iż oskarżona odłożyła nóż i nie posługiwała się nim przez całe zdarzenie:

4. (co do czynu z pkt. II) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci uznania za okoliczności łagodzące w stosunku do oskarżonej jedynie dążenie do pogodzenia się z pokrzywdzonym i skuteczna mediacja, z jednoczesnym pominięciem młodego wieku oskarżonej, a także jej właściwości osobistych naświetlonych w szczególności w opinii sądowej psychiatryczno-psychologicznej z dnia 19 grudnia 2020 r., a w szczególności pominięcie okoliczności, iż czyn zarzucony oskarżonej zakończył się na etapie usiłowania, a tym samym orzeczenie wobec niej kary powyżej dolnej granicy zagrożenia;
5. (co do czynu z pkt. III) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, w postaci przyjęcia, że oskarżona musiała zostać skazana za posiadanie narkotyku na własny użytek, ma to bowiem „zabezpieczyć społeczeństwo przed swobodnym, niekontrolowanym, nielegalnym posiadaniem środków odurzających”, z pominięciem ilości narkotyku, tj. 0,16 grama marihuany, co stanowi ilość znikomą, stanowiącą maksymalnie jedną dawkę narkotyku, a w szczególności z pominięciem, iż oskarżona od pierwszego przesłuchania w postępowaniu przygotowawczym przyznawała się do zarzucanego jej czynu i nie próbowała uniknąć odpowiedzialności za posiadanie narkotyku na własny użytek a tym samym orzeczenie wobec oskarżonej kary pozbawienia wolności za powyższy czyn.

Sąd Apelacyjny w B. wyrokiem z 24 lutego 2022 r., sygn. akt II AKa 203/21, w odniesieniu do E. K., zmienił wyrok Sądu I instancji, w ten sposób, że uchylił orzeczenie o karze łącznej zawarte w pkt. 4 (pkt 1); w pkt. 1 - na podstawie art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 60 § 2 pkt 1 i § 6 pkt 2 k.k. wymierzył oskarżonej E. K. karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 2); na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonej E. K. karę łączną 2 lat

pozbawienia wolności (pkt 3). Utrzymał w mocy wyrok w pozostałej zaskarżonej części (pkt II), rozstrzygając w przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego (pkt III).

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniosła obrońca E. K., która zarzuciła:

1. rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez obrazę art. 433 § 2 k.p.k., poprzez całkowity brak rozważenia w wyroku któregośkolwiek z zarzutów apelacji obrońcy skazanej z dnia 14 lipca 2021 r. oraz całkowite pominięcie stawianych przez obrońcę zarzutów w uzasadnieniu wyroku;
2. rażące naruszenie prawa mające istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez obrazę art. 170 § 1 pkt 3 i 5 k.p.k., w postaci niesłusznego oddalenia wniosku dowodowego obrońcy skazanej o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów i biegłego psychologa na okoliczność stanu zdrowia psychicznego pokrzywdzonego, z uzasadnieniem, iż powyższy dowód miał być nieprzydatny w niniejszej sprawie, gdyż brak jest przesłanek uzasadniających przeprowadzenie takiego dowodu, nadto wniosek w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania, podczas gdy w świetle wiadomości wysyłanych przez pokrzywdzonego do skazanej przez komunikatory, który to dowód został dopuszczony przez Sąd, zasadnym było ustalenie zdolności postrzegania lub odtwarzania przez pokrzywdzonego postrzeżeń, stosunku pokrzywdzonego do skazanej, a także faktycznego przebiegu zdarzenia;
3. rażącego naruszenia prawa, mającego istotny wpływ na treść orzeczenia, poprzez obrazę art. 170 § 1 pkt 5 k.p.k. w postaci niesłusznego oddalenia wniosku dowodowego obrońcy skazanej o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych lekarzy psychiatrów i biegłego psychologa na okoliczność stanu zdrowia psychicznego skazanej, z uzasadnieniem, iż taki dowód został już w sprawie przeprowadzony, złożona opinia jest kompletna, jasna, w związku z tym nie zachodzi potrzeba przeprowadzania kolejnego dowodu z opinii sądowo-psychiatrycznej na okoliczność poczytalności oskarżonej *tempore criminis*, podczas gdy w sprawie zaszły nowe

okoliczności od chwili wydania opinii sądowo- psychiatrycznej, u skazanej zostały rozpoznane zaburzenia osobowości, w tym patologicznych kradzieży, zatem ponowne przeprowadzenie badań sądowo-psychiatrycznych wobec skazanej było w pełni uzasadnione.

Wskazując na te zarzuty obrońca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy celem jej ponownego rozpoznania przez Sąd II instancji.

Prokurator Rejonowy B. – P. w B., w pisemnej odpowiedzi na kasację, wniośł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna, dlatego podlegała uwzględnieniu na posiedzeniu bez udziału stron zgodnie z art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia wskazanego w pkt. I *petitum* kasacji przepisu prawa procesowego. Przepis art. 433 § 2 k.p.k. wyraźnie stanowi bowiem o obciążającym sąd odwoławczy obowiązku rozważenia wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym, co powinno znaleźć swój wyraz w części motywacyjnej orzeczenia (art. 457 § 3 k.p.k.). Obowiązkiem sądu odwoławczego jest sporządzenie pisemnego uzasadnienia w sposób rzetelny, czyli przekonywająco wyjaśniający podwody wydanego orzeczenia. Właściwe zrealizowanie obowiązków wynikających z art. 433 § 2 k.p.k., wymaga nie tylko niepomijania żadnego zarzutu podniesionego w środku odwoławczym, ale także rzetelnego wyjaśnienia, dlaczego uznano poszczególne zarzuty apelacji za zasadne bądź bezzasadne. Rozważenie zarzutów apelacyjnych musi nastąpić w aspekcie formalnym, jak również merytorycznym, czego najlepszym potwierdzeniem jest treść pisemnych motywów wyroku. W sytuacji, kiedy uzasadnienie sądu odwoławczego nie zawiera w ogóle odniesienia do zarzutów i wniosków wniesionej apelacji, można stwierdzić, że nie doszło w ogóle do jej rozpoznania, a więc miało miejsce rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 12 kwietnia 2023 r., II KK 330/22; z 24 kwietnia 2018 r., V KK 384/17).

Oczywiste jest natomiast, że skoro rozpoznanie zarzutów apelacji jest istotą postępowania odwoławczego w sytuacji kwestionowania przez stronę wyroku sądu I

instancji, to zaniechanie rozpoznania zarzutów w ogóle, a więc rażąca obraza art. 433 § 2 k.p.k., stanowi naruszenie prawa tej rangi, że w każdym wypadku jego zaistnienia będzie można mówić o istotnym wpływie na treść wyroku wydanego w tym postępowaniu.

Jeżeli pisemne motywy wyroku sądu odwoławczego nie jakiekolwiek argumentacji odnośnie wniesionej apelacji i zgłoszonych w niej zarzutów, to tym samym nie może być mowy o brakach samego uzasadnienia orzeczenia, o jakich mowa w art. 537a k.p.k., lecz wyłącznie o rażąco nieprawidłowym przeprowadzaniu kontroli odwoławczej (zob. tak w wyrokach Sądu Najwyższego: z 28 października 2020 r., V KK 592/19, z 20 lutego 2019 r., II KK 199/18, z 13 stycznia 2022 r., II KK 500/21 i z 3 marca 2022 r., V KK 544/21, z 28 marca 2023 r., II KK 529/21).

Trafnie podniosła skarżąca, że postępowanie odwoławcze przed Sądem Apelacyjnym w B. zostało przeprowadzone w sposób nie spełniający wskazanych wyżej wymogów, a więc z rażącym naruszeniem art. 433 § 2 k.p.k.

Jak wynika bowiem z akt sprawy, apelacje od wyroku Sądu I instancji złożyli zarówno prokurator, jak i obrońca oskarżonej E. K. Sąd odwoławczy, podzielił zarzut sformułowany w apelacji prokuratora, co legło u podstaw zmiany zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji w odniesieniu do E. K. Wyłącznie tego rozstrzygnięcia dotyczy jednak uzasadnienie zaskarżonego wyroku, pomimo, że wnioski o doręczenie odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem złożyli zarówno prokurator, jak i obrońca oskarżonej (k. 921). Złożone wnioski o uzasadnienie wyroku nakładały na Sąd odwoławczy obowiązek ustosunkowania się do obu wniesionych apelacji, jak już wyżej wskazano, z powodu kategorycznej treści art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., jednak obowiązek ten w części nie został zrealizowany. Jest to o tyle istotne, że apelacja obrońcy oskarżonej kwestionowała wyrok Sądu I instancji w całości, zarówno w zakresie przeprowadzonej oceny dowodów (czyn z pkt. I), jak i dokonanych ustaleń faktycznych).

W tym stanie rzeczy zaskarżony wyrok należało uchylić z powodu zarzutu podniesionego w pkt. 1 kasacji obrońcy, co zarazem czyniło bezprzedmiotowym rozpoznanie pozostałych dwóch zarzutów kasacyjnych (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.).

Sąd Apelacyjny w B., rozpoznając sprawę ponownie, rozważy zasadność zarzutów podniesionych co do rozstrzygnięcia dotyczącego oskarżonej E. K. zgodnie ze standardami obowiązującymi w postępowaniu odwoławczym. Będzie miał także w polu widzenia, że apelacja prokuratora, która została wprawdzie wniesiona na niekorzyść oskarżonej, doprowadziła, jak wynika z wyroku i ze sporządzonego w tym zakresie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego, do rozstrzygnięcia na jej korzyść, zaś kasacja wniesiona została przez obrońcę, a więc jedynie na korzyść.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[as]